

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของระบบทางด่วนและระบบขนส่งมวลชน

กรุงเทพมหานครในปัจจุบันได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วมาก เมื่อเทียบกับในอดีต การเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างปราศจากการวางแผนผังเมืองที่ดีสำหรับอนาคต จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นทั้งประชากรที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร กับประชากรต่างจังหวัดที่อพยพเข้ามาหางานทำ และประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดความต้องการพื้นที่ที่อยู่อาศัยมากขึ้น การที่ประชากรในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นนี้เอง ทำให้ปริมาณรถยนต์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่มีถนนอยู่อย่างจำกัด การสัญจรไปมาในที่ต่าง ๆ ก็ประสบกับความล่าช้าเสียเวลา ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรและการขนส่งติดขัด ทางรัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงปัญหาการจราจรและการขนส่งติดขัดเป็นอย่างมาก และพยายามที่จะหาหนทางแก้ไข ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ขอความช่วยเหลือไปยังรัฐบาลสหพันธรัฐเยอรมันให้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาทำการสำรวจ ศึกษา และวางแผนแก้ไข ปัญหาการจราจรติดขัด หลังจากที่ได้ทำการศึกษาแล้ว ผู้เชี่ยวชาญชาวเยอรมันก็ได้เสนอแนะให้มีการก่อสร้างระบบทางด่วน (Expressway System) จำนวน 3 สายขึ้นในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหการจราจรในระยะสั้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้รถยนต์สามารถวิ่งไปมาได้รวดเร็วขึ้น สำหรับประชาชนในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ที่มีรถยนต์ส่วนตัว และต้องอาศัยรถโดยสารประจำทางในการเดินทางไปทำงานหรือทำธุรกิจ ทางคณะผู้เชี่ยวชาญเยอรมันก็ได้เสนอแนะให้มีการสร้างระบบขนส่งมวลชน (Mass Rapid Transit System) ขึ้นเพื่อจะช่วยให้ชาวกรุงเทพมหานครสามารถเดินทางไปทำงาน ทำธุรกิจได้สะดวกและรวดเร็ว

ไม่เสียเวลา ระบบขนส่งมวลชนนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาการจราจร และช่วยประหยัดเชื้อเพลิงได้ ในระยะยาวโครงการทั้งสองระบบนี้ รัฐบาลไทยได้จัดตั้งหน่วยงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทยขึ้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 เพื่อให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทยรับนโยบายในการดำเนินงานก่อสร้างระบบทางด่วน และระบบขนส่งมวลชนดังกล่าว

โครงการระบบทางด่วนและโครงการระบบขนส่งมวลชนในเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ในด้านนี้ การทางพิเศษแห่งประเทศไทยจึงได้ว่าจ้างบริษัทต่างประเทศเข้ามาช่วยในการศึกษา และออกแบบระบบทางด่วน และระบบขนส่งมวลชน ในระบบทางด่วนนั้นได้ว่าจ้างบริษัทฟรีแมนฟ็อกซ์ แอนด์พาร์ทเนอร์ จำกัด (Freeman Fox & Partners) ซึ่งเป็นบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญในงานระบบทางด่วนในประเทศอังกฤษ มาทำการศึกษาความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ และวิศวกรรมของระบบทางด่วนทั้ง 3 สาย¹คือสายดินแดง-ท่าเรือ สายบางนา-ท่าเรือ และสายดาวคะนอง-ท่าเรือ หลังจากได้ศึกษาแล้วก็ให้ข้อเสนอแนะแก่การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ทำการก่อสร้างระบบทางด่วน เพราะจะมีผลตอบแทนในด้านเศรษฐกิจของชาติสูง คือช่วยประหยัดน้ำมัน ซึ่งสิ้นเปลืองไปในระหว่างที่การจราจรติดขัด ประหยัดค่าบำรุงรักษารถยนต์ ประหยัดเวลาเดินทาง ทำให้การขนถ่ายสินค้าได้รวดเร็วขึ้น ลดอุบัติเหตุ และยังช่วยลดอากาศเป็นพิษตามจุดต่าง ๆ ที่มีรถยนต์ติดขัดมาก²

ส่วนในด้านโครงการระบบขนส่งมวลชนนั้น การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

¹ท่าเรือ หมายถึง ท่าเรือคลองเตย

²คูมิต กิตติวัฒน์. "การวิเคราะห์รายจ่ายลงทุนในโครงการระบบทางด่วนของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย." (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 1.

ใ้ควำจำกัณญะบริษัทยัวิศวกกรที่ปรึภษำให้ทำกรศึกษำควำเหมำะสมทำงค้ำนเศรษรฐกิจ และ
 วิศวกกรวม พรหมทั้งศึกษำควำเหมำะสมในเรื่งระบบรดที่จึะนำมำใช้ชนสงผู้โดยสร
 ของระบบชนสงมวดชนทั้ง ๓ สำย คือสำยพระโชนง-ห้วด่ำโพง-สำมเสน-บำนงชื้อ สำย
 วงเวี่ยนใหญ่-สรสร-ลาคพรำว และสำยควำคณง-สะพำนพฤษำ-มັกกะสัน ผลประโยชน
 ซึ่งประเทศชำคิจะไดรับเนื่องจำกการมีระบบชนสงมวดชน คือชวยประหยัคพลังงำน และ
 นำมันเชื้อเพลิง ประหยัคเงินค้ำกอสร้งถนนเพิ่ม และค้ำบำรุงรักษำถนนเดิม ลคการ
 ติคชัคของการจรำจร ประหยัคเงินค้ำชนสงสินค้ำ ประหวัคเวลำ มีความสะควกสบำย
 ในกรเดินทำง ทรงคอเวลำ และชวยลคอุบติเหตุ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. ศึกษากรค้ำเนินงำนค้ำมโครงกรกอสร้งทำงพิเศษระบบทำงควน และ
 ระบบชนสงมวดชนของกรทำงพิเศษแห่งประเทศไทย
๒. ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหำในกรค้ำเนินงำนค้ำมโครงกรคังกลำว
๓. ประเมินผลกรค้ำเนินงำนที่ผำนมำ
๔. แนะนำทำงแก้ไขปัญหำ

ขอบเขตของการศึกษา

ในกรศึกษาเรื่ง ปัญหากรค้ำเนินงำนของกรทำงพิเศษแห่งประเทศไทย
 จะมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ปัญหำ เฉพะกรค้ำเนินงำนค้ำมโครงกรกอสร้งทำงพิเศษ
 สองโครงกรคือ โครงกรระบบทำงควน และโครงกรระบบชนสงมวดชน (โครงกร
 ระบบรดไฟฟ้าชนสงมวดชน) ซึ่งจะเนนกรศึกษาแต่เฉพะกรค้ำเนินงำนค้ำมโครงกร
 ในระยะแรกคือ

- ก. โครงกรระบบทำงควนชั้นที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๗) ซึ่งได้แกทำง
 ควน ๓ สำย คือ สำยคินแดง-ทำเร็ว สำยบำนง-ทำเร็ว และสำยควำคณง-ทำเร็ว

ข. โครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ชั้นที่ 1 (พ.ศ. 2520-2527)
 ได้แก่ แนวเส้นทาง สาย คือ สายพระโขนง-หัวลำโพง-สามเสน-บางซื่อ
 สายวงเวียนใหญ่-สาทร-ลาดพร้าว และสายคาวนอง-สะพานพุทธ-มักกะสัน

สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานนั้น จะจำกัดการศึกษาผลการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวที่ผ่านมาจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2523 เพื่อสะดวกในการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา

แนว เหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมุติฐาน

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย เป็นรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วในการจราจรและการขนส่งในประเทศไทย โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ที่มีปัญหาการจราจร และการขนส่งติดขัดมาก สมมุติฐานที่ตั้งไว้ในระยะแรกคือ "โครงการก่อสร้างทางพิเศษระบบทางด่วน และระบบขนส่งมวลชนของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย จะสามารถดำเนินงานต่อไปได้จนประสบความสำเร็จและบรรลุลักษณะที่วางไว้"

วิธีการศึกษา

การศึกษา ค้นคว้าในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ได้ใช้วิธีการศึกษา โดยมีที่มาของข้อมูลดังนี้

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จาก

1. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์

ก) ผู้บริหารระดับสูงของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย คือ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกอง และหัวหน้าแผนกต่าง ๆ เพื่อทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการดำเนินงานของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

ข) ผู้บริหารของบริษัทวิศวกรผู้ควบคุม และเจ้าหน้าที่วิศวกรของบริษัทผู้รับเหมางานทางควน สายคินแดง-ทาเรือ และสายบางนา-ทาเรือ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการระบบทางควน

2. การใช้แบบสอบถาม เพื่อสอบถามพนักงานของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ในระดับตั้งแต่ผู้อำนวยการกองลงไป ซึ่งมีจำนวน 263 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเอาเพียงร้อยละ 30 และส่งแบบสอบถามไปเป็นจำนวน 80 ชุด และได้รับคืนกลับมาทั้งสิ้น 62 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.5 ข้อมูลที่ได้ออกแบบสอบถามได้มาจากการสัมภาษณ์

การใช้แบบสอบถามนี้จะ เป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ปัญหาการดำเนินงานของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย การวิเคราะห์ส่วนใหญ่แล้วจะใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ เป็นหลัก

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จาก

1. หนังสือ เอกสาร รายงาน สิ่งตีพิมพ์ และสถิติที่บันทึกโดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทย
2. หนังสือ เอกสาร บทความ รายงานและสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

การวิจัยนี้ นอกจากจะให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และเป็นวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย หลักสูตรแล้ว คาดว่าจะเกิดประโยชน์ในด้าน

1. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ที่ได้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างทางพิเศษในระยะต่อไป

2. เพื่อทราบข้อเท็จจริงและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างทางพิเศษระบบทางด่วน และระบบขนส่งมวลชน เพื่อเป็นแนวทางแก่รัฐบาล ในการกำหนดนโยบาย และความช่วยเหลือให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบความสำเร็จ

3. เพื่อให้บุคคลที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า เรื่องที่สัมพันธ์กันต่อไป